

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE

Komisija za šolanje psov

ILIRSKA 27
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA

NAVODILA

za

**Izpitne programe nižjih stopenj
in izpitni program za slovenski sledarski izpit,
ki jih predpisuje Kinološka zveza Slovenije**

Izpitni programi navedeni v tej brošuri je sprejel Delni zbor sodnikov za delo 3. septembra 2003, potrdil Strokovni svet Kinološke zveze Slovenije in veljajo v Sloveniji od 01. januarja 2004 dalje in dopolnjen s sklepi Delnega zbora sodnikov za delo v času od leta 2005 do 2008.

Komisija za Šolanje

Stopnje izpitov

Izpit "A"	- izpit za psa spremljevalca
Izpit "B-BH"	- izpit za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju in strokovni izpit za vodnika
Izpit "C"	- izpit za psa spremljevalca s preizkusom naravnih zasnov, poslušnostjo in s preizkusom obnašanja v urbanem okolju
SLO-FH	- izpit za psa sledarja - Sledar I

Splošni del

Veljavnost

Izpitni programi navedeni v tej brošuri je sprejel Delni zbor sodnikov za delo 3. septembra 2003, potrdil Strokovni svet Kinološke zveze Slovenije in veljajo v Sloveniji od 01. januarja 2004 dalje in dopolnjen s sklepi Delnega zbora sodnikov za delo v času od leta 2005 do 2008.

Namembnost

Izpiti in tekmovanja služijo različnim namenom. Z opravljenim izpitom naj posamezni psi dokažejo svojo naravno usposobljenost. Po drugi strani naj bi izpiti nesli k zdravju in delovnim lastnostim psov naslednjih generacij. Delovne lastnosti in zdravje naj bi se ohranile, oziroma izboljšale. Nadalje služijo preizkusi kot usposobljenost psa za življenje v urbanem okolju.

Vsi izpiti in tekmovanja naj bodo izpeljana v športnem duhu. Športno naj bo tudi vedenje udeležencev. Predpisi teh navodil so obvezujoči za vse udeležence. Vsi nastopajoči morajo izpolniti iste zahteve. Prireditve imajo javni značaj.

Izpiti in tekmovanja morajo zajemati celoten program ali pa posamezne celotne dele programa, ki ustrezajo posamezni stopnji izpita. Uspešno opravljen celoten program v okviru prireditve velja v vsakem primeru kot stopnja izšolanosti (izpit).

Stopnjo izšolanosti morajo priznati vse članice KZS.

Obdobja preizkusov

Preizkusi stopenj A do C in vse stopnje IPO in sledarske preizkušnje lahko potekajo skozi vse leto, kadar to dopuščajo vremenske razmere in nista ogrožena zdravje in varnost živali in ljudi. V nasprotnem primeru naj se prireditve ne izvede. O tem odloči sodnik.

Tekmovanja šolanih psov se lahko izvedejo samo ob **sobotah, nedeljah in praznikih**.

Izpiti šolanih psov se lahko organizirajo ob **sobotah, nedeljah in praznikih**.

Izpiti šolanih psov se lahko organizirajo tudi **ob petkih popoldne** in zvečer, ter popoldne in zvečer **pred dela prostim dnevom - praznikom**. Izpiti v tem času lahko organizirajo društva, ki imajo na svojih vadiščih razsvetljava, ki omogoča normalno delo.

Organizacija

Obrazložitev okrajšav

A	=	Izpit za psa spremljevalca
B-BH	=	Izpit za psa spremljevalca
C	=	Izpit za psa spremljevalca
KzŠ	=	Komisija za šolanje psov
IPO	=	Mednarodni izpitni program (FCI)
KZS	=	Kinološka zveza Slovenije
FCI	=	Federation Cynologique Internationale
VP	=	Vodja prireditve

Članice Kinološke zveze Slovenije so odprte ustanove ; kraj in termini opravljanja izpita morajo biti objavljeni v letnem načrtu dela Kinološke zveze Slovenije in Komisije za šolanje psov pri Kinološki zvezi Slovenije. Vsem članom KZS mora biti omogočen pristop k opravljanju izpita. Članice lahko prirejajo izpite, le če so ti predhodno prijavljeni Komisiji za šolanje psov pri KZS, skladno z določili, ki urejajo izvedbo izpitov. Kinološke sredine lahko organizirajo tudi izredne izpite.

Najavo izpitov morajo organizatorji pri rednih izpitih, ki so v letnem koledarju prijaviti KzŠ vsaj 10 dni pred prireditvijo na za to predpisanem obrazcu.

Izredne izpite organizatorji prijavijo KzŠ najmanj 21 dni pred prireditvijo. Izredni izpiti se morajo plačati vnaprej. Cena izrednih izpitov je dvojna. Na takih izpitih lahko sodnik oceni samo pse, ki so bili prijavljeni.

Izpite lahko opravljajo tudi osebe, ki niso člani KZS. Cena izpitne takse za take udeležence je dvojna.

Za veljavno izvedbo izpita za psa spremljevalca se morata izpita udeležiti najmanj dva vodnika s psoma.

Vodja prireditve (VP)

Vodja prireditve je odgovoren za organizacijo preizkusa. Opravi in nadzoruje vse aktivnosti, ki so potrebne za pripravo in izvedbo prireditve. Zagotoviti mora, da preizkusi potekajo po pravilih, ves čas prireditve mora biti na razpolago uradujočim sodnikom.

VP ne sme nastopati s psom ali imeti še kakršnekoli druge zadržitve v okviru prireditve.

Njegove naloge so:

- Priskrbeti mora dovoljenja za prireditev.
- Zagotoviti mora primerne terene za sledenje vsem stopnjam preizkusov.
- Dogovoriti se mora z lastniki zemljišč, po katerih bo potekalo sledenje in tudi z vsemi lovskimi organizacijami, ki upravljajo to območje.
- Zagotoviti mora potrebno strokovno pomoč, npr. markerja za vaje obrambe, polagalce sledi, skupino za motenje itd.
- Zagotoviti mora osebe in prostor za izvajanje izpita v urbanem okolju
- Zaščititi mora termin prireditve.
- Zagotoviti mora naprave (ovire) in zaščitno opremo za markerja, ustrezno pravilniku.
- Priskrbet mora vse potrebne tiskovine, kot so sodniške pole za ocenjevanje vseh stopenj in obrazci za sodnike.
- Zadolžen je za delovne knjižice, rodovnike, knjižice o cepljenju in kadar je zahtevano, potrdila o zavarovanju.
- Za verodostojnost podatkov in pravičen vpis v delovno knjižico so odgovorni VP in uradujoči sodniki.

VP mora vsaj deset dni pred prireditvijo sporočiti sodniku kraj, začetek prireditve, opis dostopa, vrsto preizkusov in število udeležencev. Če tega ne izvrši, ima sodnik pravico odstopiti od sojenja. Vsa dovoljenja za prireditev je potrebno pred pričetkom prireditve predložiti sodniku.

Dokumentacija potrebna za izvedbo izpitov ali tekme šolanih psov

Celoten administrativni potek izpitov ali tekmovanja šolanih psov se vodi s pomočjo računalniške podpore imenovane »Kinos«. Program vsebuje poleg navodil za uporabo, tudi vse potrebne dokumente za pripravo in izvedbo prireditve šolanih psov

Prijava prireditve

Je obrazec, na katerem 10 dni pred izvedbo /potrdite -ven/-organizator prijavi prireditev, navede vodjo prireditve in strokovne delavce, vrsto prireditve, število udeležencev in izpolni ostale zahtevane rubrike /v programu ga boste zasledili v Wordovih dokumentih/.

Na podlagi tega dokumenta, dobi vodja prireditve, s strani KzŠ, potrditev prireditve, uradujoči sodnik-i pa soglasje za opravljanje strokovnega dela.

Katalog izpitov ali tekmovanja

Po vnosu podatkov o izpitnikih, psih in uradnih osebah, razvrstite udeležence po izpitnih programih. Na podlagi tega izpišete Katalog prireditve in ocenjevalne liste.

Dokument o verodostojnosti vnešenih podatkov

Dokument podpišejo vsi udeleženci izpitov in je obvezna priloga za KzŠ.

Ocenjevalni list

Ocenjevalni list je dokument na podlagi katerega sodnik ocenjuje opravljene vaje. Podatki na ocenjevalnem listu služijo tudi za identifikacijo psa. Če na prireditvi istega psa v različnih disciplinah ocenjuje več sodnikov, organizator ocenjevalne liste pripravi za vsakega sodnika.

Ko so rezultati znani, se vpišejo v program "Kinos" in napravijo se naslednji izpisi:

1/ Rezultati izpitov

So dokument, kjer so skupaj izpisani vsi doseženi rezultati udeležencev prireditve podpisati ga morata VP in sodnik-i.

2/Poročilo o izpilih

To poročilo je pomembno, saj poleg podatkov o psih in vodnikih, prikaže tudi podatek (če ste ga seveda v osnovi vpisali) o strokovnemu kadru, ki je posameznega psa pripravjal.

Tudi ta dokument morata podpisati VP in sodnik-i

3/ Sodniško poročilo

Je dokument, (najdete ga v wordovih dokumentih), na katerem uradujoči sodnik-i opišejo delo psov na posamezni disciplini, delo v urbanem okolju, delo markerjev in polagalcev sledi, delo VP in ostale pomembne informacije o prireditvi.

Rezultate izpitov, poročilo o izpilih in sodniško poročilo se izpiše v treh izvodih:

En izvod ostane v društvu, dva izvoda pa vzame sodnik, ki jih pošlje na KzŠ. Poleg tega vse podatke o izpilih pošljete po E- pošti, ki jo dobite navedeno v soglasju.

Dokumentaciji, ki jo vzame sodnik, je potrebno priložiti morebitna soglasja staršev o mladoletnih osebah in zahtevano dokumentacijo o družinskem B-BH izpitu.

Strokovni delavci sodniki in markerji

Sodnika z licenco KZS oziroma sodnika, ki je na aktivni listi sodnikov za tekoče leto, povabi samo vodstvo kluba, ki prireditev - izpite ali tekmovanje - organizira. Ravno tako organizator vabi markerje in polagalce sledi. Stroški sodnika-ov in ostalih strokovnih oseb so organizatorjevi in se plačujejo na podlagi veljavnega cenika KZS. V posamezni kinološki sredini lahko posamezni sodnik ocenjuje izpite šolanih psov vsako drugo koledarsko leto.

Sodnik na dan lahko oceni 42 disciplin, če se poleg nižjih izpitov opravljajo tudi višji izpiti »IPO«.

Kadar pa se opravljajo samo nižji izpiti, se ukine zgornja meja disciplin, ki jih lahko na eni prireditvi(v enem dnevu) ocenjuje sodnik. Sodnikova odločitev je ali bo sodil vse prijavljene izpite ali bo moral organizator poiskati še enega sodnika. Izpit »A«- se šteje kot ena disciplina, izpit za psa spremljevalca s teoretičnim strokovnim izpitom za vodnika »B-BH« šteje 2 discipline, brez teoretičnega izpita pa ena disciplina, izpit »C« pet disciplin, brez teoretičnega dela štiri discipline in brez teoretičnega izpita za vodnika in dela v urbanem okolju, tri discipline.

Izpiti IPO I, II in III se štejejo po tri discipline, slovenski sledarski izpit in izpit IPO FH, dve disciplini.

Sodnik ne sme soditi psom, če je njihov vodnik, oskrbnik ali lastnik; psom, katerih lastnik, vodnik ali skrbnik živi z njim v skupnem gospodinjstvu; psom, ki bi jih na prireditvi vodil vodnik, s katerim živi v skupnem gospodinjstvu.

Iz tega pravila so izvzete prireditve, za katere sodnika določi Komisija za šolanje psov pri KZS.

- Sodnik ne sme z nekorektnim vedenjem motiti dela psa ali vplivati na psa.
- Sodnik je zadolžen za korektno izvedbo po veljavnem pravilniku.
- Je pooblaščen, da v primeru, ko se ne upošteva veljavnega pravilnika in njegovih navodil, prekine preizkus. V tem primeru mora podati poročilo na KZS.
- Sodnikova odločitev je dokončna in neizpodbitna.
- Kritika sodniške ocene lahko povzroči opomin ali disciplinski ukrep.
- Sodnik lahko zavrne predlagan potek izpita v urbanem okolju, če ta ne ustreza zahtevam pravilnika.
- Sodnik je pooblaščen, da izloči poškodovanega ali kakorkoli hendikepiranega psa iz nadaljnega dela, ne glede na mnenje vodnika.
- Sodnik je pooblaščen, da v primeru nešportnega vedenja, uporabe predmetov za motivacijo, kršitve pravilnika, kršitve v smislu varstva živali ali kršitve lepega vedenja, vodnika diskvalificira. Predčasno prekinitev dela je potrebno v vsakem primeru označiti v delovni knjižici.

Določila v zvezi z markerji

Pogoji za določitev markerja v disciplini »C«

- Potrebno je upoštevati sojenje in določila, ki se nanašajo na delo markerja pri preizkusu.
- Marker v disciplini »C« je na dan preizkusa pomočnik sodnika.
- Zaradi njegove lastne varnosti, kakor tudi pravil o zavarovanju, mora marker tako pri šolanju, kakor pri izpiti in tekmovanjih nositi popolno zaščitno opremo (hlače, jopič, rokav, ščitnik in po potrebi rokavice). Rokav mora imeti ugrizno ploskev, prevleko iz jute v naravni barvi.
- Obuvalo markerja mora biti vremenskim razmeram primerno, zagotavljati mora dobro oporo in ne sme drseti.
- Markerja pozove k delu sodnik. Marker mora ravnati po navodilih sodnika.
- Pri klubskih izpiti se lahko uporablja enega markerja. Ne glede na to je potrebno, da delo opravi dva markerja, kadar je v eni težavnostni stopnji več kot šest psov. Pri preizkušnjah nad nivojem regionalnih prireditev oziroma pri tekmovanjih, kvalifikacijah, itd. je običajno potrebno imeti najmanj dva markerja. Če živi marker s katerim od tekmovalcev v skupnem gospodinjstvu, ni ovira na nobeni vrsti prireditve.

Osnovna navodila za delo markerja pri preizkusih

Splošno

V okviru preizkusa mora sodnik oceniti stopnjo izšolanosti in kolikor je mogoče tudi kvaliteto predstavljenih psov (npr. nagone, sposobnost prenašanja obremenitev, samozavest in vodljivost). Sodnik lahko objektivno presodi, kar je zvočno in vizualno zaznal v času poteka preizkušnje.

To dejstvo, predvsem pa tudi varovanje športnega karakterja preizkusa (kar se da enaki pogoji za vse udeležence) zahteva, da delo markerja prikaže sodniku tembolj nedvoumno sliko.

Zato izvedba discipline »C« ne more biti prepuščena samovolji markerja - držati se mora določenih pravil. Sodnik mora pri preizkusu v posameznih elementih preveriti najpomembnejše kriterije za oceno discipline »C«. Ti so npr.: sposobnost prenašanja obremenitev, samozavest, nagoni, vodljivost. Oceniti mora tudi kvaliteto ugriza predstavljenih psov. Zato mora marker dati psu priložnost, da lahko pokaže kvaliteto ugriza, če naj sodnik to oceni. Prav tako mora marker izvesti primerno obremenitev, da bi sodnik lahko ocenil, kako pes prenaša obremenitve. Zato se poskuša doseči tembolj enotno vedenje markerja, ki zadošča zahtevam, ki omogočijo ocenjevanje.

Trajanje obremenitve določi sodnik. Marker prekine ogrožanje na znak sodnika. Kadar marker vajo izvede s pravo dinamiko, ima sodnik optimalno možnost presoje. Kakršnakoli pomoč markerja, npr. pretiran odklon pred ugrizom, ponujanje rokava, spodbujanje z glasom ali tolčenje s palico po hlačah pred napadom, premalo napetosti v roki, ki drži rokav v času obremenitve, različno obremenjevanje, samovoljno ustavljanje pri pomanjkljivi reakciji psa na obremenitev, ni dovoljena.

Marker mora vse pse ogrožati v isti smeri. Sodnik se mora postaviti tako, da mu je omogočeno presoditi vse pse v prvem ugrizu, vedenje med obremenitvijo, vedenje v ugrizu, spuščanje in čuvanje. Potiskanje psa proti vodniku ni dovoljeno.

Udeleženci preizkusa

Udeleženci se morajo držati roka prijave.

- S prijavo se prijavljeni obveže, da bo poravnal prijavnino.
- V kolikor se posameznik iz kakršnega koli razloga prireditve ne bo mogel udeležiti, je to dolžan sporočiti vodji prireditve.
- Udeleženec je dolžan imeti veljavna vsa veterinarska potrdila in potrdila v zvezi z zaščito živali, ki jih zahteva organizator.
- Udeleženec mora spoštovati vsa navodila sodnika in vodje prireditve.
- Psa mora predstaviti na športno neoporečen način.
- Ne glede na rezultat v posamezni disciplini, mora psa voditi v vseh vajah, ki jih predpostavlja posamezna stopnja izpita.
- Prireditve je zaključena, ko se razglasijo rezultati in predajo delovne knjižice.
- Kadar pa vodnik samostojno prekine nadaljevanje preizkušnje, se v delovno knjižico vnese opomba »pomanjkljivo zaradi prekinitve izvajanja«.
- Kadar vodnik umakne psa zaradi očitne poškodbe ali pa jo ugotovijo na veterinarskem pregledu, se vnese v knjižico opomba »prekinitve zaradi bolezni«.
- Predčasno prekinitve dela je potrebno v vsakem primeru označiti v delovni knjižici.
- V primeru diskvalifikacije se izničijo vse dosežene točke.
- V kolikor vodnik pozabi posamezno vajo, ga sodnik opomni, ne da bi mu za to odbil točke.

Pogoji za udeležbo

Na dan prireditve mora pes doseči predpisano starost ali predpisan izpit. Pri tem ni izjem.

Starostna omejitev za pristop k izpitu:

- izpit za psa spremljevalca - **oznaka "izpit "A" 12 mesecev**
- izpit za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju in strokovni izpit za vodnika **oznaka "izpit "B-BH" 14 mesecev**
- izpit za psa spremljevalca s preizkusom naravnih zasnov, poslušnosti in s preizkusom obnašanja v urbanem okolju - **oznaka "izpit "C" 15 mesecev**
- izpit za psa sledarja - **oznaka SLO-FH - opravljen B-BH - starost 20 mesecev.**

Pri izpitih lahko sodelujejo vsi psi, ne glede na velikost, pasmo ali rodovnik.

- Vodnik se lahko na isti dan udeleži le ene prireditve.
- Na isti prireditvi lahko vodi največ dva psa.
- Posamezni pes lahko na isti dan opravlja le en preizkus.
- Ko pes uspešno opravi preizkus (izpit), sme opravljati naslednjo stopnjo izpita čez štiri tedne.
- Ko pes doseže tretjo stopnjo IPO3, lahko vodnik sam odloči, kdaj se bo udeležil nadaljnjih preizkusov.
- Na vsaki stopnji se lahko izvede poljubno število preizkusov.
- Pred vsakim prvim nastopajočim iz naslednje stopnje naj nastopi zadnji udeleženec nižje stopnje.
- Pes mora biti vedno predstavljen po najvišjem programu (izpitu), izjema je le, kadar s preizkusom niso povezane kvalifikacije ali kadar se psov ne razvršča po doseženem rezultatu.
- Ko posamezni pes in njegov vodnik, opravita izpit B-BH, lahko drugi ožji družinski člani ali osebe, ki živijo v istem gospodinjstvu kot vodnik in pes, ponovno opravljajo z istim psom celoten izpit B-BH.
S tem si pridobijo izkaznico z nazivom » vodnik psa spremljevalca«
 - oseba in pes **morata opraviti celoten izpit / test**, vaje poslušnosti in urbano okolje/
 - izpit se lahko opravlja 4 tedne po že opravljenem izpitu z drugim članom gospodinjstva
 - izpit se normalno evidentira v uradni dokumentaciji Komisije za šolanje psov pri KZS
 - priloga izpitni dokumentaciji je fotokopija osebnega dokumenta iz katerega je razvidno, da oseba živi na istem naslovu, kot pes in vodnik, ki sta že opravila izpit.
 - izpit se dokumentira v delovno knjižico, ki jo pes že mora imeti, oziroma jo je dobil pri prvem opravljanju izpita. Pod uradne zaznamke v delovni knjižici se vpiše » dne 00.00.00 je - ime in priimek vodnika opravil izpit B-BH, podpis uradujočega sodnika in žig organizatorja
 - ta ugodnost pri opravljanju izpitov, oziroma, da en pes lahko opravlja večkrat isti izpit, velja izključno za opravljanje izpita B- BH.
 - Vrečka za iztrebke je obvezna v urbanem okolju IPS B-BH. V primeru, da vodnik nima vrečke lahko sodnik vodnika in psa diskvalificira.
 - Na tekmovanju šolanih psov se lahko opravljal vsi v Sloveniji veljavni izpiti šolanih psov / IPS in IPO /, razen IPS B-BH . Če pes nima opravljenega IPS »B-BH«, se na tekmovanjih ravno tako ne more opravljati izpita IPS«C«.

Goneče psice smejo vedno nastopati, potrebno pa je, da so nameščene stran od ostalih udeležencev. V disciplini A - nastopajo, kakor je navedeno v časovnem razporedu, v ostalih disciplinah pa na koncu prireditve.

Breje in doječe psice ne smejo nastopati.

Bolne živali in tiste, pri katerih se sumi, da so okužene, so izključene iz vseh prireditev.

Preizkus značaja

Preden vodnik in pes pristopita k opravljanju izpita se opravi preizkus značaja, to se lahko opravi že pri prijavi vodnika sodniku ko sodnik preveri identiteto psa (tetovirne številke, čipa). Preizkus značaja se ocenjuje skozi celoten potek izpita. Psi, ki preizkusa značaja ne opravijo, ne morejo opraviti izpita. V kolikor pes pokaže pomanjkljivosti v značaju, ne glede na dejstvo, da se je preizkusa udeležil prvič, ga sodnik izloči in mu v delovno knjižico vpiše pripombo »preizkus značaja ni opravil«.

Vrednotenje značaja

- **Pravilno vedenje psa:** pes se pri preverjanju vede nevtralnno, samozavestno, zanesljivo, pozorno, temperamentno, sproščeno, neogroženo
- **Mejno vedenje,** ki se še dopušča: nekoliko nemirno vedenje psa, lahko razdraženo in negotovo. Ti psi lahko nastopijo, vendar pa jih je potrebno v času preizkusa pozorno opazovati
- **Napačno vedenje** psa oziroma pomanjkljiv značaj psa (diskvalifikacija): Pes, ki ni vodljiv, pes ki se vede plašno, negotovo, prestrašeno, streloplaho, popadljivo in agresivno.

Ocenjevanje

Pri skupni oceni posamezne discipline je potrebno podeliti cele točke. Pri posameznih vajah se lahko ocenjuje z nepolnimi točkami (npr. 0,5). Če se pri skupnem seštevk v posamezni disciplini ne izide polno število točk, se seštevek glede na splošni vtis zaokroži bodisi navzgor ali navzdol.

Pri enakem številu točk odloča višja ocena v disciplini C, če sta tudi ti oceni enaki, odloča ocena v disciplini B. Rezultati, ki so v vseh treh disciplinah enaki, pomenijo tudi skupno enako razvrstitev.

Končna opisna ocena izpita za psa spremljevalca se ne poda v obliki točk, ampak opisno »opravil« ali »ni opravil«. Ocena »opravil« se poda, v kolikor sta vodnik in pes dosegla 70% v vajah, oziroma najmanj oceno zadostno v vajah v urbanem okolju pri izpitu B-BH.

Za opravljanje izpita B-BH v drugem delu / urbano okolje/ morata biti vodnik in pes v prvem delu /vaje na poligonu/ ocenjena z najmanj 70 točkami. V kolikor teh točk ne dosežeta, ne moreta sodelovati v drugem delu.

Rezultat izpita za psa spremljevalca nima veljave vzrejne ocene, vzrejne vrednosti / če seveda posamezni pasemski klubi ali strokovne komisije ne predpišejo drugače/ in ni kriterij za razstave psov.

Pri izpitu B-BH in C obeh, oziroma v štirih delov izpita ni mogoče opravljati ločeno, ampak samo skupaj. Kolikor je bil opravljen samo en del izpita, ga je potrebno v bodoče znova opraviti v celoti. Vsak skupni pozitiven rezultat se vnaša v delovno knjižico.

Diskvalifikacija

V kolikor pes med preizkusom zapusti vodnika ali prostor preizkusa in se na tretji odpoklic ne vrne, je diskvalificiran.

Vodnika, ki ne obvesti sodnika in organizatorja pred preizkusom (izpiti, tekmovanja, itd..) o goneči psički, se diskvalificira.

V primeru nešportnega vedenja, uporabe predmetov za motivacijo, kršitve pravilnika, kršitve v smislu varstva živali ali kršitve lepega vedenja, se vodnika diskvalificira.

Pri " Disciplini C " lahko pes ugrizne samo v zaščitni rokav. Če pes ugrizne izven te površine ali ogroža sodnika ali vodnika, je diskvalificiran.

V primeru diskvalifikacije se izničijo vse do tedaj dosežene točke. V delovno knjižico se ne vpiše niti kvalifikacija niti točke.

Delovna knjižica

Vsak nastopajoči pes **mora imeti delovno knjižico, oziroma če izpit opravlja prvič, se mu delovna knjižica izda naknadno.** Izdajo delovne knjižice urejajo predpisi KZS. Potrebno je zagotoviti, da ima vsak pes samo eno delovno knjižico. Odgovornost za to nosi organizacija, ki je izdala knjižico.

Delovno knjižico prejme tudi pes, ki je bil neuspešen pri opravljanju prvega izpita.

Vodja prireditve vnese rezultat v delovno knjižico, v kolikor je tako predvideno, sodnik pa preveri vpis in se podpiše.

V Sloveniji vodniki, ki prvič opravljajo izpit / razen na tekmovanju/ dobijo delovne knjižice po plačilu izpitne takse s strani organizatorja. Delovne knjižice in izkaznice »vodnik šolanega psa« se pošljejo vodji prireditve.

Izdaja delovnih knjižic psom, ki izpit opravljajo na tekmovanjih

- Pes brez delovne knjižice ne more nastopiti na tekmovanju šolanih psov
- Do ponedeljka - pet dni pred prireditvijo, je organizator dolžan na naslov Komisije za šolanje (fax ali E- pošta) sporočiti vse podatke tistih vodnikov in psov, ki še nimajo nobenega v Sloveniji predpisanega izpita in bi v okviru nastopa na tekmovanju opravljali tudi izpit.
- Delovne knjižice se bodo izpisale in se do prireditve dostavile vodji prireditve
- Vodniki, ki že imajo knjižico, bodo lahko opravljali višji izpit./ ali je to potrebno boljši bi bil drugačen zapis.
- Računovodstvo KZS bo izstavilo račun organizatorju za število izpitov, ki bodo zavedeni v dokumentaciji o izpilih.
- Na tekmovanju je potrebno v takšnem primeru voditi dvojno dokumentacijo, in sicer eno za tekmovanje in eno posebej za izpite.

Zavarovanje

V času prireditve je vodnik odgovoren za vse nesreče, ki se zgodijo njemu ali njegovemu psu.

Vodnik psa je odgovoren za vsako škodo, ki jo njegov pes povzroči osebam, živalim ali poškoduje stvari na prireditvi

Vodnik psa mora zato imeti zavarovanje.

Navodila sodnika in organizatorja vodnik psa izvaja po lastni volji in na lastno odgovornost.

Cepljenja

Potrdila o obveznih cepljenjih (knjižico o cepljenjih) je potrebno pred začetkom preizkusa na zahtevo predložiti sodniku oziroma vodji prireditve.

Nadzor preizkusa

Nadzor lahko vrši KZS. Strokovni pooblaščenec KZS lahko preverja, ali je potek preizkusa v skladu s predpisanimi navodili.

Posebne določbe

KZS lahko samostojno ali v skladu z zakoni razširi splošne določbe za svoje območje delovanja, npr.: pogoji za pristop, veterinarske določbe, pravila o zaščiti živali, sanitetne določbe.

Izpiti »B-BH« bodo veljavni le, če so bili opravljeni v okviru Kinološke zveze Slovenije v društvih, ki so članice te zveze in pri slovenskem sodniku.

Kinološka zveza Slovenije bo za vsakega psa, ki bo pripeljan v Slovenijo in bo že imel opravljen mednarodni izpit, ne bo pa imel opravljenega preizkusa za psa spremljevalca /izpit »B-BH«/, pred nostrifikacijo izpita zahtevala za psa preizkus obnašanja v urbanem okolju in izpit za vodnika. To določilo velja za pse, ki so poleženi po 1.1.2003.

Samo z opravljenim izpitom »B-BH« , oziroma na IPS«C» po uspešno opravljenih vajah v urbanem okolju, lahko pes in vodnik pristopita k opravljanju vaj discipline »C«.

Vodnik, ki je z enim psom že opravil izpit za« vodnika psa spremljevalca«, mu le-tega pri drugih psih ni več potrebno opravljati, če se dokaže z izkaznico »vodnik psa spremljevalca«.

Številka izkaznice se vnese v izpitno dokumentacijo.

Vodnik, ki želi s psom opravljati izpit IPO, mora imeti izpit za »vodnika psa spremljevalca«.

Oprema psa

Pes mora imeti neprestano na sebi ohlapno kovinsko ovratnico, ki ni naravnana na zateg. Dodatne ovratnice, kakor tudi usnjene ovratnice, ovratnice proti mrčesu, itd..niso dovoljene v času preizkusa. Prepovedana je uporaba električnih ovratnic in bodečih ovratnic.

Vodnik mora imeti ves čas preizkusa pri sebi povodec.

Povodec lahko vodnik nosi tako, da psu ni viden ali pa obešenega z leve na desno, navzdol preko ramen. V času preizkusa, vodnik ne sme nositi dodatnih torbic ali nahrbtnikov.

V času preizkusa vodnik ne sme nositi dodatnih torbic ali nahrbtnikov, pri sebi pa prav tako nesme nositi predmetov za motivacijo.

Pri sledenju mora biti sledni povodec dolg 10 metrov/ brez vozlov , trakov , itd/. Pes lahko sledi pripet na oprsnico (dovoljena je klasična oprsnica ali opasnica (bočer), brez dodatnih pasov) ali ovratnico. Če pes sledi na oprsnici, na sebi ne sme imeti ovratnice in obratno. Nošenje obeh rekvizitov, pomeni diskvalifikacijo psa in vodnika.

Izvedba posameznih delov izpita

Vodniki vaje poslušnosti opravljajo v paru. V kolikor je število neparno, lahko delajo v trojki, oziroma mora organizator preskrbeti rezervnega psa. En vodnik s psom opravlja vaje poslušnosti, drugi pes opravlja vajo odlaganja.

Glasovna povelja so normalno izrečene, kratke posamezne besede. Uporablja se lahko katerikoli jezik, vendar pa mora biti za isto dejanje uporabljena ista beseda. **V kolikor pes še po tretji ponovitvi povelja vaje ne izvede, se vajo prekine brez ocene.** Pri odpoklicu se lahko namesto povelja " sem " uporabi ime psa. Uporaba imena sočasno s poveljem " sem " pa velja kot dvojno povelje.

Obrat levo-okrog lahko vodnik izvede na dva načina, vendar mora biti obrat vodnika vedno levo krog. Pes pri obratu lahko obkroži ali pa ostane ob levi nogi tako, da se zasuče z vodnikom.

Pri vodenju psa, mora biti povodec v levi roki vodnika.

Pri prijavi na izpit mora biti pes v osnovnem položaju. Po končanih vajah se vodnika s psom odjavita pri sodniku. Tudi pri odjavi mora biti pes v osnovnem položaju.

V kolikor v isti stopnji nastopa več udeležencev, je potrebno vrstni red določiti z žrebom.

Vsaka vaja poslušnosti se začne in konča z osnovnim položajem. Pes mora sedeti ob vodnikovi levi nogi s svojo desno plečko poravnano z vodnikovim kolenom. Vodnik lahko pred začetkom vsake vaje zavzame osnovni položaj le enkrat. Vodnik mora športno stati v osnovnem položaju. Razkoračen položaj ni dovoljen. Končni položaj zadnje izvedene vaje je lahko tudi začetni položaj nove vaje. Dodatna povelja s telesom niso dovoljena. V kolikor jih vodnik uporabi, se mu zato odšteje ustrezno število točk. Vodenje s pomočjo igračk ali drugih pripomočkov za spodbujanje nagonov ni dovoljeno. V kolikor vodnik zaradi invalidnosti ne more izvesti vaj pravilno, mora pred izvajanjem izpita s tem dejstvom seznaniti uradujočega sodnika. V kolikor vodnik psa zaradi invalidnosti ne more psa voditi ob levi nogi, je dovoljeno vodenje ob desni nogi.

Sodnik da znak za začetek posamezne vaje, vse ostale elemente, kot so: obrati, ustavljanje, sprememba tempa, izvede vodnik samostojno. Vodnik lahko zaprosi sodnika, da ga vodi v vseh elementih izvajanja izpita/velja za izpite A do C /. Strokovno usposobljena oseba v društvu, lahko vodi vodnika v vseh elementih izvajanja izpita /velja za izpite A do C, razen na tekmovanju /.

Kratka pohvala psa je dovoljena po koncu vsake vaje, ko je pes že v osnovnem položaju. Po pohvali lahko vodnik zavzame nov osnovni položaj. V vsakem primeru mora med pohvalo in nadaljevanjem dela preteči očitno časovno zamiko (približno 3 sekunde).

Disciplinska pravila

Organizator izpitov je odgovoren za vzdrževanje reda in varnosti na prireditvi. V primeru kršitev reda in varnosti na prireditvi lahko sodnik prireditev prekine.

Prireditve se lahko prekine tudi zaradi večjih kršitev vodnika zoper ta predpis, predpisov o zaščiti živali in v primeru neprimerne obnašanja. V takšnem primeru mora odgovorna oseba - sodnik pripraviti poročilo oziroma prijavo KZS. To poročilo je osnova za izvedbo disciplinskega postopka v pristojni organizaciji. V kolikor pristojno društvo ne ukrepa, se na podlagi določil disciplinskega pravilnika KZS sproži disciplinski postopek proti društvu.

Sodnik je dolžan vsakega vodnika, ki grobo ravna s psom, takoj diskvalificirati in nadalje postopati po veljavnih predpisih.

Izključitev kršitelja iz društva ali organizacije objavi pristojni organ.

Odlučitev odgovorne osebe - sodnika je dokončna. Vsako kritiziranje dela sodnika oz. sojenja ima lahko za posledico prenehanje opravljanja izpita in uvedba nadaljnjih disciplinskih ukrepov zoper kršitelja. V primeru utemeljenih zadržkov na oceno - kršitve predpisov/pravil s strani sodnika je pritožba možna.

Pritožba

Pritožba se poda v pisni obliki Kinološki zvezi Slovenije, oziroma njenemu strokovnemu organu Komisiji za šolanje psov.

Pisno pritožbo mora tožnik posredovati vodstvu društva, ki je organizator prireditve. Pritožbo morajo podpisati predsednik društva in priče. Pritožba mora biti posredovana pristojnemu organu Komisiji za šolanje psov pri KZS, v roku osem dni od zaključka prireditve. Razsodba v korist tožnika ne vpliva retrogradno na spremembo ocene dela na izpitu. Video posnetki ne morejo biti del pritožbe.

Pritožbo se lahko poda v utemeljenih primerih, ki se ne nanašajo na oceno dela, temveč na kršitve pravilnika s strani sodnika. Dejstvo, da je pritožba prejeta, ne pomeni, da bo spremenjena ocena sodnika.

Izpit "A"

- izpit za psa spremljevalca

Vaje poslušnosti: (100 točk)

Vsaka posamezna vaja se začne in konča z osnovnim položajem (pes sedi ob vodniku). Na znak sodnika, vodnik prične z vajami.

Sestava izpita in točke:

1. Vodenje na povodcu	20
2. Obnašanje psa v skupini ljudi	20
3. Sedi	20
4. Prostor in odpoklic	20
5. Odlaganje psa	20
Skupaj	100

Za pozitivno oceno mora pes doseči najmanj 70% izpitnih točk. Starost psa za opravljanje izpita je najmanj 12 mesecev.

1.Vodljivost na povodcu (20 točk)

Povelje: »poleg«

Vaja se prične z osnovnim položajem. Pes je pripet na ovratnici in mora na vodnikovo povelje le temu veselo slediti.

Vodnik in pes morata narediti najmanj 40 do 50 korakov naravnost, nakar se obrneta za 180 stopinj in nadaljujeta z izvajanjem vaje. Vodnik se mora vedno obrniti v levo okrog. Po 10 do 15 korakih nadaljujeta s tekom in počasno hojo. V vsaki vrsti gibanja morata opraviti vsaj 10 korakov. Po počasni hoji nadaljujeta vajo v normalni hoji pri čemer morata prikazati najmanj en obrat desno, en obrat levo in en obrat okrog in ustavljanje. Pes mora ves čas vaje hoditi z desno plečko ob vodnikovi levi nogi in pri tem ne sme ne prehitovati, zaostajati ali pa hoditi vstran.

Povelje je dovoljeno na začetku vaje in pri spremembah tempa. Ko se vodnik ustavi, se mora pes usesti. Vodnik lahko poveljuje "sedi". Vodnik mora ob ustavitvi mirno obstati in ne sme spreminjati osnovnega položaja; npr. ne sme psu stopiti bliže v primeru, da se je pes napačno usedel. Vrvico mora vodnik nositi v levi roki, ves čas izvajanja vaje mora biti vrvica ohlapna.

Ocenjevanje:

zaostajanje, prehitovanje, hoja preveč stran od vodnika in čakanje psa pri izvajanju obratov po presoji sodnika.

2.Obnašanje psa v skupini oseb (20 točk)

Povelje: "poleg"

Po končani vaji »vodenje psa na povodcu« gre vodnik s psom v skupino najmanj štirih oseb. Skupina miruje in je postavljena v navidezni kvadrat v razmaku štirih metrov . Vodnik gre skozi skupino , po 10 korakih se obrne , se vrne v skupino in se v skupini ustavi. Na sodnikov znak se skupina vodniku in psu približa do razdalje enega metra , se ustavi in miruje. Na sodnikov znak se osebe v skupini vrnejo na svoje izhodiščne točke in vodnik s psom zapusti skupino.

Sodnik mora še posebej pozorno opazovati:

- obnašanje psa v skupini (pes mora biti pozoren do vodnika)
- če pes pokaže agresivnost ali nesigurnost, ga je sodnik dolžan diskvalificirati

3.Sedenje z ustavljanjem (20 točk)

Povelji: "poleg, sedi"

Vodnik stoji v osnovnem položaju. Na sodnikov znak gre vodnik z navezanim psom naprej, po 10 do 15 korakih se ustavi in poveljuje psu »sedi« Ko se pes usede, ga odpne in se oddalji od psa 20 korakov, se ustavi, nato se obrne proti psu. Na sodnikov znak se vrne do psa in na ponoven sodnikov znak psa prične.

Ocenjevanje:

- če pes obstoji ali se uleže, pa kljub temu ostane na mestu, mu odbijemo 7 točk
- delo psa brez veselja in počasno = ena ocena nižje

4.Prostor in odpoklic: (20 točk)

Povelja: "poleg, prostor, sem"

Iz osnovnega položaja /vajo nadaljuje tam, kjer je zaključil vajo sedenja/ gre vodnik z navezanim psom 10 korakov, se ustavi in poveljuje psu »prostor«. Ko se pes uleže, odpne psa in se oddalji od psa 20 korakov, se ustavi in obrne proti psu. Na znak sodnika vodnik pokliče psa. Pes mora veselo in hitro priteči k vodniku in se usesti tesno pred njim. Na vodnikovo povelje »poleg« mora pes hitro zavzeti osnovni položaj ob vodnikovi levi nogi. Na sodnikov znak vodnik prične psa .

Ocenjevanje:

- pravilna hoja ob vodniku do povelja za uleganje
- takojšnje in hitro uleganje na vodnikovo povelje, mirno ležanje do odpoklica in hitro prihajanje do vodnika
- hitro in ravno usedanje pred vodnikom
- hitro tesno in ravno usedanje ob vodniku
- delo psa brez veselja in počasno = ena ocena nižje
- neenakomeren tek do vodnika = ena ocena nižje
- počasno prihajanje k vodniku = dve ocene nižje
- v kolikor pes ob povelju za leganje obsedi ali obstoji, vendar ostane v tem položaju do odpoklica ,se mu odšteje 5 točk.

5. Odlaganje z motenjem (20 točk)

Povelje »prostor«, »sedi«

Po prijavi sodniku sodnik pošlje enega od vodnikov na prej določeno mesto, kjer bo odložil psa. Ko pes in vodnik prideta do določenega mesta, se postavita v osnovni položaj. Vodnik odpne psu povodec in psa pripne na že vnaprej pripravljen in pritrjen varovalni povodec, ki je dolg 2 metra. Varovalni povodec mora biti trdno pritrjen na nepremično zadevo. Iz osnovnega položaja poveljuje vodnik psu prostor. Pri psu se ne sme puščati nobenih predmetov. Po odložitvi, odide vodnik na znak sodnika, v določeni smeri. Po najmanj 30 korakih se ustavi obrnjen stran od psa. Tako obrnjen (s hrbtom proti psu) ostane ves čas izvajanja vaje odlaganja. Pes mora v času izvajanja vaj poslušnosti od 1-4, mirno ležati na prostoru. Na znak sodnika, odide vodnik k psu, se postavi na desno stran psa in na znak sodnika psu poveljuje »sedi« v osnovni položaj. Nato psu odpne varovalni povodec in ga pripne na svoj povodec. Na znak sodnika zapusti prostor za odlaganje.

Nemirnost vodnika ali pomoč pri odlaganju ni dovoljena.
Psice se odlagajo ločeno.

Ocenjevanje:

V kolikor pes nemirno leži, sedi ali vstane se to primerno oceni. Če se pes med odlaganje premakne več kot za dolžino telesa iz določenega mesta za odlaganje, je ocena vaje nezadovoljiva.

Izpit "B-BH"

- izpit za psa spremljevalca

s preizkusom obnašanja v urbanem okolju in strokovnim izpitom za vodnika

Prvi del izpita- STROKOVNI IZPIT ZA VODNIKA PSA SPREMLJEVALCA

Strokovni izpit za vodnika psa spremljevalca je sestavni del »izpita za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju«.

Strokovni izpit za vodnika psa je pogoj, ki ga mora vodnik kandidat izpolniti za pridobitev naziva vodnik psa spremljevalca in za priznanje izpita za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju.

Način izvajanja

Izjava se pred prvim in drugim delom izpita.

Strokovni izpit se izvaja v pisni obliki, in sicer v obliki testa z 30 vprašanji iz različnih področij kinologije (izbor izmed 140 vprašanj).

Test je pozitiven v primeru, da ga je kandidat dosegal najmanj 70% možnih točk. V primeru, da je kandidat dosegel 50% ali več odstotni rezultat, lahko ponavlja izpit še istega dne.

V primeru nižjega rezultata je možna ponovitev po poteku treh tednov, če je pes pozitivno opravil praktični del izpita. Za izvedbo tovrstne ponovitve, je potrebno podati pisno prošnjo KzŠ/KZS, ki takšno ponovitev odobri, ko preveri izpolnjevanje pogojev.

Drugi del izpita - IZPIT ZA PSA SPREMLJEVALCA NA VADBIŠČU

Sestava tega dela izpita in točke:

1. Vodenje na povodcu	20
2. Prosta vodljivost	20
3. Sedi v gibanju	20
4. Prostor v gibanju in odpoklic	20
5. Odlaganje psa	20
Skupaj	100

Za pozitivno oceno mora pes doseči najmanj 70% izpitnih točk. Starost psa za opravljanje izpita je najmanj 14 mesecev.

1. Vodljivost na povodcu (20 točk)

Povelje : »poleg«

Povelje »poleg« se sme izreči le na začetku vaje in ob spremembi tempa. Ovratnica ne sme biti na zateg. Vrvico mora vodnik nositi v levi roki, ves čas izvajanja vaje mora biti vrvica ohlapna.

Vodnik pride z navezanim psom v vaji »poleg« do sodnika in se s psom, ki je v sedečem položaju, predstavi sodniku. Iz poravnane osnovnega položaja mora pes na povelje za spremljanje »poleg« pozorno, veselo in poravnano slediti vodniku, s plečko v nivoju kolena, na levi strani vodnika. Ob ustavljanju se mora takoj samostojno hitro in poravnano uvesti. Na začetku vaje gre vodnik s psom 40-50 korakov, brez ustavljanja, naravnost. Po obratu sledi še 10 do 15 korakov, nato vodnik pokaže tek in počasno hojo (vsakič najmanj 10 korakov). Prehod iz teka v počasno hojo poteka brez vmesnih korakov. Posamezna sprememba tempa mora biti prikazana z razločno spremembo hitrosti. Potem mora prikazati najmanj en levi in en desni obrat. Ustaviti se mora najmanj enkrat v normalni hoji. Na koncu vaje gre vodnik s psom na znak sodnika skozi skupino najmanj štirih premikajočih se oseb.

Skupina

Hoja skozi skupino premikajočih oseb se izvaja v okviru vodenja na povodcu in v vaji proste vodljivosti. Vodnik s psom mora vsaj enkrat med izvajanjem vaje v skupini priti tesno ob osebo v skupini. Sodnik lahko zahteva ponovitev vaje. Pohvala psa je dovoljena po tem, ko vodnik in pes zapustita skupino in se ustavita na izhodiščni točki v osnovnem položaju.

Ocenjevanje:

-prehitevanje, odmik vstran, zaostajanje, počasno ali zadržano usedanje, dodatna povelja, pomoč s položajem telesa, nepozornost v kateremkoli tempu, na obratih in potrnost psa, se ustrezno odštevajo.

2. Prosta vodljivost (20 točk)

Povelje »poleg«

Na povelje sodnika vodnik odveže psa. Vodnik povodec lahko nosi obešen preko ramena ali pa v žepu, vendar vedno na drugi strani kot vodi psa. Potem nadaljuje z vodenjem v skupini v kateri se mora najmanj enkrat ustaviti. Po zaključku dela v skupini zavzame vodnik s psom osnovni položaj na izhodiščni točki iz katerega nadaljuje z izvajanjem proste vodljivosti, ki je enaka, kot je opisano pri vodenju na povodcu.

Preizkus reakcije na strel

Streljanje se izvaja pri prosti vodljivosti na prvi liniji in pri odlaganju z motenjem. Strelja se dvakrat s 6mm pištolo z razdalji najmanj petnajstih korakov. Časovni razmak med prvim in drugim strelom je 5 sekund. Prvi strel se izvede po najmanj 15 korakih proste vodljivosti. V kolikor se pes ob strelu ne obnaša brezbržno, vendar kljub temu ostane vodljiv, to ne šteje kot napako. V kolikor vodnik po streljanju ne more več nadaljevati z izvajanjem vaj, ali izgubi nadzor nad psom, ga izločimo iz nadaljnjega izvajanja vaj. Polno število točk dobi le pes, ki se na strel ne odziva in ostane brezbržen.

V primeru dvoma oz. nejasnosti je sodnik dolžan reakcijo na strel še enkrat preveriti. Preizkus se izvaja s privezanim psom. Pomočnik, na znak sodnika, ustrelji dvakrat z razdalje najmanj 15 korakov. Pri preizkusu mora pes ostati na vrvici.

Preizkus reakcije na strel se izvaja za tiste pse, ki imajo ta izpit in preizkus reakcije na strel kot pogoj za vzrejo. Pri ostalih pseh se ta del preizkusa ne izvaja.

Ocenjevanje:

prehitevanje, odmik vstran, zaostajanje, počasno ali zadržano usedanje, dodatna povelja, pomoč s položajem telesa, nepozornost v kateremkoli tempu, na obratih in potrnost psa, se ustrezno odštevajo.

3. Sedi v gibanju / 20 točk /

Povelji : »poleg«, »sedi«

Iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti naravnost. Po 10 do 15 korakih se mora pes na povelje »sedi« takoj uvesti v smeri gibanja, ne da bi vodnik zato spremenil hitrost hoje, prekinil gibanje ali se ozrl. Po nadaljnjih 30 korakih se vodnik ustavi in se obrne k psu, ki mirno sedi. Na znak sodnika gre vodnik nazaj do psa in se postavi na njegovo desno stran.

Ocenjevanje:

napaka v razvoju vaje, počasno usedanje, nemirno, nepozorno in postrani sedenje, se ustrezno odšteva. Če se pes namesto usedanja uleže ali obstane, se odbije 7 točk.

4. Uleganje v gibanju in odpoklic (20 točk)

Povelja: «poleg«, «prostor«, «sem«, «poleg«

Iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti naravnost. Po 10 do 15 korakih se mora pes na povelje »prostor« uleči v smeri gibanja, ne da bi se vodnik zato ustavil, spremenil hitrost ali se ozrl. Vodnik gre še cca. 30 korakov naravnost, se ustavi in se takoj obrne proti psu, ki mirno leži. Na znak sodnika pokliče psa s poveljem »sem« ali z imenom psa. Pes mora priti veselo, hitro, v ravni liniji in se usedi tesno, naravnost pred vodnika. Na povelje »poleg« se mora pes hitro in poravnano uvesti levo zraven vodnika s plečko v nivoju kolena.

Ocenjevanje:

napaka v razvoju vaje, počasno uleganje, nemirno ležanje, počasen prihod oz. sprememba hitrosti pri odpoklicu, razkoračena staja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in pri zaključku, se ustrezno odšteje. Če pes stoji ali sedi po povelju »prostor«, se odšteje 7 točk.

5. Odlaganje z motenjem (20 točk)

Povelji: »prostor«, »sedi«

Po prijavi sodniku sodnik pošlje enega od vodnikov na prej določeno mesto, kjer bo odložil psa. Ko pes in vodnik prideta do določenega mesta, se postavita v osnovni položaj. Iz osnovnega položaja poveljuje vodnik psu prostor. Vodnik odpne psu povodec in psa pripne na že vnaprej pripravljen in pritrjen varovalni povodec, ki je dolg 2 metra. Varovalni povodec mora biti trdno pritrjen na nepremično zadevo. Pri psu se ne sme puščati nobenih predmetov. Po odložitvi, odide vodnik na znak sodnika, v določeni smeri. Po najmanj 30 korakih se ustavi obrnjen stran od psa. Tako obrnjen (s hrbtom proti psu) ostane ves čas izvajanja vaje odlaganja. Pes mora v času izvajanja vaj poslušnosti od 1-4, mirno ležati na prostoru. Na znak sodnika, odide vodnik k psu, se postavi na desno stran psa in na znak sodnika psu poveljuje »sedi« v osnovni položaj. Nato psu odpne varovalni povodec in ga pripne na svoj povodec. Na znak sodnika zapusti prostor za odlaganje.

Nemirnost vodnika ali pomoč pri odlaganju ni dovoljena. Psice se odlagajo ločeno.

Ocenjevanje:

v kolikor pes nemirno leži, sedi ali vstane se to primerno oceni. Če se pes med odlaganjem premakne več kot za dolžino telesa iz določenega mesta za odlaganje, je ocena vaje nezadovoljiva.

Tretji del izpita - PREIZKUS OBNAŠANJA V URBANEM OKOLJU

Splošno

Preizkus obnašanja v urbanem okolju sestavljajo vaje s katerimi se ugotavlja vedenje v odnosu do ljudi, živali in okolja. Preizkus mora zajemati vsakdanje situacije in se ne sme izvajati v neposredni okolici matičnega društva. Preizkus se mora izvajati v strnjem naselju v času ko se odvija največji promet. Sodnik se dogovori z vodjo prireditve, kje bo preizkus v posameznih vajah potekal (ulica, pot, prostor). Izpitnikov s psi se ne sme izpostavljati nevarnosti v prometu, pri izvajanju izpita je potrebno upoštevati vse veljavne predpise (občinske, prometne).

Za izvedbo izpita je potrebno precej časa, zato mora organizator paziti, da ni prijavljenih preveliko število psov. V nasprotnem mora zagotoviti več sodnikov. Psi, ki opravljajo izpit lahko vsak preizkus opravljajo individualno in so tako tudi ocenjeni.

Posamezni preizkusi se ne ocenjujejo s točkami. Za oceno je pomembno kako se pes obnaša skozi celotno vajo, pomanjkljivo opravljene vaje se ne kompenzirajo z drugimi dobro opravljenimi vajami.

Pomanjkljivo, oziroma ena neuspešno izvedena vaja pomeni, da sta pes in vodnik neuspešna na celotnem izpitu.

Vaje, ki so v nadaljevanju opisane, lahko sodnik prilagodi glede na situacijo v prometu oz. v naselju. V primeru nejasnosti ima sodnik pravico vajo ponoviti.

Sodniku je prepuščeno, da opredeli način izvajanja izpitov, možnosti so naslednje:

- vsi izpitniki s svojimi psi najprej opravijo vajo številka 1 in nato vsi preidejo na vajo številka 2, ter tako do vaje 6.
- vse vaje (od 1 do 6) najprej opravi prvi kandidat s psom in nato vse vaje opravi naslednji kandidat, itd.

Potek preizkusa

Srečanje s skupino ljudi

Vodnik se z navezanim psom sprehaja po prometni ulici. Na znak sodnika morata pes in vodnik (ob upoštevanju prometnih predpisov) prečkati prehod za pešce (semafor, zebra) pri čemer ju ves čas izvajanja vaje spremlja sodnik.

Pes mora ves čas preizkusa prostovoljno, s plečko ob vodnikovi levi nogi, spremljati svojega vodnika.

Pri srečanju s pešči in v prometu se mora pes obnašati neprizadeto.

Vodnik se bo pri izvajanju vaje srečal z pešči, ki bodo vnaprej izbrani, pri srečanju z njimi pes ne sme biti obremenjen oz. se mora obnašati ravnodušno. Skupina šteje 6 pešcev, oseba iz skupine pri srečanju z vodnikom le tega pozdravi, pes pa mora pri srečanju s to osebo mirno sedeti ali ležati ob vodniku.

Srečanje s kolesarjem

Na znak sodnika gre vodnik s privezanim psom po ulici mimo kolesarja. Po srečanju s kolesarjem, ko je pes že za kolesarjem, le ta pozvoni. Na določeni razdalji se vodnik s psom obrne in nadaljuje s hojo proti kolesarju, pri srečanju kolesar znova pozvoni. Srečanja potekata vedno na način, da se pes nahaja med vodnikom in kolesarjem, pes mora biti ob srečanju s kolesarjem sproščen.

Srečanje z avtomobili

Vodnik mora z navezanim psom mimo več avtomobilov. Pri mimohodu vodnika s psom voznik v enem izmed avtomobilov le tega vžge. Pri drugem avtomobilu voznik naglo zaloputne vrata. Ko vodnik in pes nadaljujeta s hojo se ob njiju ustavi avto in voznik vodnika povpraša o poti, pes mora ta čas mirno sedeti ali ležati ob vodniku. Pes se mora do avtomobilov in ostalega prometa obnašati nevtralnno in ne sme kazati strahu.

Srečanje s tekači in skaterji (rolerji)

Vodnik se z navezanim psom, sprehaja po vnaprej določeni trasi. Med hojo ga, ne da bi pri tem spreminjala tempo, prehitita najmanj dva tekača, ko se oddaljita, se obrneta in tečeta ponovno mimo vodnika s psom. Psu ni treba hoditi ob nogi, ne sme pa obremenjevati mimoidočih oseb. Pri srečanju z osebami ima vodnik pravico psu poveljevati, da se usede ali uleže.

Namesto tekačev se vaja lahko izvede s skejterji ali rolerji.

Srečanje z drugimi psi

Pri srečanju z drugimi psi se mora pes obnašati nevtralnno. Vodnik ob srečanju s psi lahko da dodatno povelje »poleg« ali psu pa psu poveljuje, da se usede ali uleže.

Obnašanje privezanega psa in obnašanje do živali

Na znak sodnika gre vodnik z navezanim psom po pešpoti v naselju. Po kratko prehojeni poti se vodnik, na znak sodnika, ustavi in priveže psa na drog, drevo ali drug fiksen predmet v naselju. Vodnik se umakne iz vidnega polja psa tako da vstopi v npr. trgovino, pes lahko leži stoji ali sedi.

V nadaljevanju gre mimo navezanega psa kakšnih pet korakov vstran drug vodnik z navezanim psom.

Med preizkusom samostojnosti se mora pes obnašati mirno in mora mimoidočega psa (ne sme biti pretepač) mirno (brez napadalnega vedenja-zaganjanje, napenjanje vrvice) spustiti mimo. Na znak sodnika gre vodnik do psa in ga odveže.

Izpit "C"

- izpit psa spremljevalca

s preizkusom naravnih zasnov, poslušnosti in s preizkusom obnašanja v urbanem okolju

Sestava izpita

- **disciplina - A**, preizkus naravnih zasnov sledenja
- **disciplina - B**, ki zajema vaje poslušnosti s preizkusom obnašanja v urbanem okolju in izpitom za vodnika**
- **disciplina - C**, preizkus naravnih obrambnih zasnov psa.

V vsaki disciplini je možno doseči 100 točk. Za pozitivno oceno je potrebno v vsaki disciplini doseči najmanj 70 %. Starost psov za pristop k izpitu je dopoljenih 15 mesecev.

Pes lahko pristopi k preizkusu vaj obrambe šele po pozitivno opravljeni disciplini "B".

V kolikor je pes že opravil izpit "B-BH, na izpitu "C" lahko opravlja v disciplini B samo vaje poslušnosti na poligonu.

**Če pes in vodnik opravljata kompleten izpit "C"/ preskočita izpit "B-BH/ in ga tudi pozitivno opravita, se v delovno knjižico vpiše tudi opravljen izpit "B-BH, ker je disciplina "B" na izpitu C, popolnoma enaka preizkusu, ki ga zahteva izpit "B-BH. Če ima pes že opravljen izpit "B-BH, mu ni potrebno opravljati drugega dela - preizkus obnašanja v urbanem okolju".

Disciplina A - preizkus naravnih zasnov sledenja

Povelje "išči"

delo na sledi 80 točk

predmet 20 točk

Skupaj 100 točk

Pes išče predmet na 200 korakov dolgi, najmanj 20 minut stari vodnikovi sledi. Na sled je položen vodnikov predmet maksimalne velikosti 10x10 cm in debeline 1 do 2 cm. Vodnikova sled ima eno pravokotno kljuko spremembo smeri. Sodnik določi potek sledi glede na obstoječi teren. Začetek mora biti označen s tablico, ki mora biti zapičena v tla na levi strani začetka sledi. Vodnik (polagalec) se kratko pomudi na izhodišču in gre potem z normalnimi koraki v pokazano smer in po 100 korakih zavije v levo ali desno stran. Nato naredi še 100 korakov in odloži predmet med gibanjem na samo sled. Nakar se oddalji še najmanj 10 korakov v ravni liniji in se vrne nazaj na izhodišče. Tudi sprememba smeri mora biti položena z normalnimi koraki. Polagalec sledi na sledi se ne sme ustavljati ali kako drugače označevati sled.

V času polaganja sledi je potrebno psa umakniti iz vidnega polja sledi.

Sodnik in spremljevalci se v času, ko pes dela, ne smejo nahajati na območju, ki ga imata vodnik in pes pravico preiskati.

Pred sledenjem, ob nastavitvi na sled in med samim sledenjem se ne sme uporabiti prisile.

Čas za izdelavo sledi je 10 minut po začetku sledenja.

Delo psa

eno povelje za "išči" povelje za iskanje je dovoljeno na začetku sledi

Izdelava:

- vodnik pripravi psa za sledenje
- pes lahko išče prosto ali pa na 10 m dolgi vrvici
- vrvica je lahko nameščena čez hrbet, stransko ali med prvimi ali zadnjimi nogami
- pripeta je lahko na kovinsko ovratnico, ki ni nastavljena na zateg ali pa na obroček oprsnice za sledenje (dovoljena je klasična oprsnica ali opasnica (bočer) brez dodatnih pasov)
- dovoljeno je nošenje oprsnice ali ovratnice oboje ni dovoljeno in pomeni diskvalifikacijo za psa
- na poziv se javi vodnik s psom, ki je že pripravljen opremljen za delo in zavzame osnovni položaj pri sodniku. Najavi ali pes predmete pobira ali nakazuje
- na poziv sodnika vodnik psa počasi in mirno odpelje k izhodišču in ga nastavi na sled
- pes mora na izhodišču intenzivno, mirno in z nizkim nosom vzeti vonj
- nato mora pes z nizkim nosom, v enakomernem tempu intenzivno slediti
- vodnik sledi psu na oddaljenosti 10 m, na koncu vrvice. Tudi pri prostem sledenju mora držati razdaljo 10 metrov
- spremembo smeri sledi mora pes izdelati zanesljivo
- po kotu mora sledenje nadaljevati z isto hitrostjo
- ko najde predmet, ga mora brez vpliva vodnika takoj pobrati ali odločno nakazati
- nakazovanje in pobiranje predmeta je napaka
- nakazovanje je dovoljeno leže, sede ali stoje. Ko je pes predmet nakazal ali pobral, vodnik odloži vrvico in se premakne k psu
- z dvigom predmeta pokaže, da je pes našel predmet
- po končanem sledenju mora vodnik pri odjavi pokazati najdeni predmet sodniku.

Ocenjevanje:

- hitrost sledenja ni odločilna, dokler je izdelava sledi intenzivna, enakomerna in natančna, pes pa pri tem kaže pozitiven odnos do sledenja
- preverjanje, ne da bi pes pri tem zapustil sled, ni napaka
- sprememba hitrosti na sledi, visok nos, iztrebljanje, kroženje na kotih, vzpodbujanje, pomoč z vrvico ali glasom med sledenjem ali pri predmetu, napačno nakazovanje ali pobiranje predmeta, lažno nakazovanje, se ustrezno ocenijo
- če se vodnik oddalji iz sledi za več kot je dolžina ene vrvice, se sledenje prekine
- če pes zapusti sled in ga vodnik pokliče ali zadržuje, sledi opozorilo sodnika, da mora slediti psu
- v kolikor vodnik opozorila ne upošteva, sodnik delo prekine
- če sled ni izdelana v 10 minutah, sodnik delo prekine
- delo do prekinitve se oceni
- - oceni se le predmet, ki je bil nakazan, kakor je bilo napovedano
- - lažno nakazovanje vpliva na vrednotenje dela na posamezni stranici
- v kolikor pes ne išče (se dalj časa zadržuje na istem mestu, ne da bi vohal iskal), lahko sodnik prekine delo, čeprav je pes na sledi.

Prvi del izpita- STROKOVNI IZPIT ZA VODNIKA PSA SPREMLJEVALCA

Strokovni izpit za vodnika psa spremljevalca je sestavni del »izpita za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju«.

Strokovni izpit za vodnika psa je pogoj, ki ga mora vodnik kandidat izpolniti za pridobitev naziva vodnik psa spremljevalca in za priznanje izpita za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju.

Način izvajanja

Izjava se pred prvim in drugim delom izpita.

Strokovni izpit se izvaja v pisni obliki, in sicer v obliki testa z 30 vprašanji iz različnih področij kinologije (izbor izmed 140 vprašanj).

Test je pozitiven v primeru, da ga je kandidat dosegal najmanj 70% možnih točk. V primeru, da je kandidat dosegel 50% ali več odstotni rezultat, lahko ponavlja izpit še istega dne.

V primeru nižjega rezultata je možna ponovitev po poteku treh tednov, če je pes pozitivno opravil praktični del izpita. Za izvedbo tovrstne ponovitve, je potrebno podati pisno prošnjo KzŠ/KZS, ki takšno ponovitev odobri, ko preveri izpolnjevanje pogojev.

Drugi del izpita - IZPIT ZA PSA SPREMLJEVALCA NA VADBIŠČU disciplina "B" - poslušnost

Sestava tega dela izpita in točke:

1. Vodenje na povodcu	20
2. Prosta vodljivost	20
3. Sedi v gibanju	20
4. Prostor v gibanju in odpoklic	20
5. Odlaganje psa	20
Skupaj	100

Vodljivost na povodcu (20 točk)

Shema poslušnosti - zadnja stran

Povelje : »poleg«

Povelje se sme izreči le na začetku vaje in ob spremembi tempa. Ovratnica ne sme biti na zateg.

Vodnik pride z navezanim psom v vaji »poleg« do sodnika in se s psom, ki je v sedečem položaju, predstavi sodniku. Iz poravnane osnovnega položaja mora pes na povelje za spremljanje »poleg« pozorno, veselo in poravnano slediti vodniku, s plečko v nivoju kolena, na levi strani vodnika. Ob ustavljanju se mora takoj samostojno hitro in poravnano usesti. Na začetku vaje gre vodnik s psom 40-50 korakov, brez ustavljanja, naravnost. Po obratu sledi še 10 do 15 korakov, nato vodnik pokaže tek in počasno hojo (vsakič najmanj 10 korakov). Prehod iz teka v počasno hojo poteka brez vmesnih korakov. Posamezna sprememba tempa mora biti prikazana z razločno spremembo hitrosti. Potem mora prikazati najmanj en levi in en desni obrat. Ustaviti se mora najmanj enkrat v normalni hoji. Na koncu vaje gre vodnik s psom na znak sodnika skozi skupino najmanj štirih premikajočih se oseb.

Skupina

Hoja skozi skupino premikajočih oseb se izvaja v okviru vodenja na povodcu in v vaji proste vodljivosti. Vodnik s psom mora vsaj enkrat med izvajanjem vaje v skupini priti tesno ob osebo v skupini. Sodnik lahko zahteva ponovitev vaje. Pohvala psa je dovoljena po tem, ko vodnik in pes zapustita skupino in se ustavita na izhodiščni točki v osnovnem položaju.

Ocenjevanje:

prehitevanje, odmik vstran, zaostajanje, počasno ali zadržano usedanje, dodatna povelja, pomoč s položajem telesa, nepozornost v kateremkoli tempu, na obratih in potrnost psa, se ustrezno odštejejo.

2. Prosta vodljivost (20 točk)

Povelje »poleg«

Na povelje sodnika vodnik odveže psa. Vodnik povodec lahko nosi obešen preko ramena ali pa v žepu, vendar vedno na drugi strani kot vodi psa. Potem nadaljuje z vodenjem v skupini v kateri se mora najmanj enkrat ustaviti. Po zaključku dela v skupini zavzame vodnik s psom osnovni položaj na izhodiščni točki iz katerega nadaljuje z izvajanjem proste vodljivosti, ki je enaka, kot je opisano pri vodenju na povodcu.

Preizkus reakcije na strel

Streljanje se izvaja pri prosti vodljivosti na prvi liniji in pri odlaganju z motenjem. Strelja se dvakrat s 6 mm pištolo z razdalji najmanj petnajstih korakov. Časovni razmak med prvim in drugim strelom je 5 sekund. Prvi strel se izvede po najmanj 15 korakih proste vodljivosti. V kolikor se pes ob strelu ne obnaša brezbrizno, vendar kljub temu ostane vodljiv, to ne štejemo kot napako. V kolikor vodnik po streljanju ne more več nadaljevati z izvajanjem vaj, ali izgubi nadzor nad psom, ga izločimo iz nadaljnega izvajanja vaj. Polno število točk dobi le pes, ki se na strel ne odziva in ostane brezbrizen.

V primeru dvoma oz. nejasnosti je sodnik dolžan reakcijo na strel še enkrat preveriti. Preizkus se izvaja s privezanim psom. Pomočnik, na znak sodnika, ustrelji dvakrat z razdalje najmanj 15 korakov. Pri preizkusu mora pes ostati na vrvi.

Preizkus reakcije na strel je obvezen in se izvaja za tiste pse, ki imajo ta preizkus kot pogoj za vzrejo. Pri ostalih psih se ta del preizkusa ne izvaja.

Ocenjevanje:

prehitevanje, odmik vstran, zaostajanje, počasno ali zadržano usedanje, dodatna povelja, pomoč s položajem telesa, nepozornost v kateremkoli tempu, na obratih in potrnost psa, se ustrezno odštejejo.

3. Sedi v gibanju (20 točk)

Povelji : »poleg«, »sedi«

Iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti naravnost. Po 10 do 15 korakih se mora pes na povelje »sedi« takoj usesti v smeri gibanja, ne da bi vodnik zato spremenil hitrost hoje, prekinil gibanje ali se ozrl. Po nadaljnjih 30 korakih se vodnik ustavi in se obrne k psu, ki mirno sedi. Na znak sodnika gre vodnik nazaj do psa in se postavi na njegovo desno stran.

Ocenjevanje:

napaka v razvoju vaje, počasno usedanje, nemirno, nepozorno in postrani sedenje, se ustrezno odštejejo. Če se pes namesto usedanja uleže ali obstane, se odbije 5 točk.

4. Uleganje v gibanju in odpoklic (20 točk)

Povelja: »poleg«, »prostor«, »sem«, »poleg«

Iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti naravnost. Po 10 do 15 korakih se mora pes na povelje »prostor« uleči v smeri gibanja, ne da bi se vodnik zato ustavil, spremenil hitrost ali se ozrl. Vodnik gre še približno 30 korakov naravnost, se ustavi in se takoj obrne proti psu, ki mirno leži. Na znak sodnika pokliče psa s poveljem »sem« ali z imenom psa. Pes mora priti veselo, hitro, v ravni liniji in se sedeti tesno, naravnost pred vodnika. Na povelje »poleg« se mora pes hitro in poravnano usesiti levo zraven vodnika s plečko v nivoju kolena.

Ocenjevanje:

- napaka v razvoju vaje, počasno uleganje, nemirno ležanje, počasen prihod oz. sprememba hitrosti pri odpoklicu, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in pri zaključku, se ustrezno odštejejo. Če pes stoji ali sedi po povelju »prostor«, se odšteje 5 točk.

5. Odlaganje z motenjem (20 točk)

Povelji: »prostor«, »sedi«

Po prijavi sodniku sodnik pošlje enega od vodnikov na prej določeno mesto, kjer bo odložil psa. Ko pes in vodnik prideta do določenega mesta, se postavita v osnovni položaj. Iz osnovnega položaja poveljuje vodnik psu prostor. Vodnik odpne psu povodec in psa pripne na že vnaprej pripravljen in pritrjen varovalni povodec, ki je dolg 2 metra. Varovalni povodec mora biti trdno pritrjen na nepremično zadevo.. Pri psu se ne sme puščati nobenih predmetov. Po odložitvi, odide vodnik na znak sodnika, v določeni smeri. Po najmanj 30 korakih se ustavi obrnjen stran od psa. Tako obrnjen (s hrbtom proti psu) ostane ves čas izvajanja vaje odlaganja. Pes mora v času izvajanja vaj poslušnosti od 1-4, mirno ležati na prostoru. Na znak sodnika, odide vodnik k psu, se postavi na desno stran psa in na znak sodnika psu poveljuje »sedi« v osnovni položaj. Nato psu odpne varovalni povodec in ga pripne na svoj povodec. Na znak sodnika zapusti prostor za odlaganje. Nemirnost vodnika ali pomoč pri odlaganju ni dovoljena.

Psice se odlagajo ločeno.

Ocenjevanje:

v kolikor pes nemirno leži, sedi ali vstane se to primerno oceni. Če se pes med odlaganje premakne več kot za dolžino telesa iz določenega mesta za odlaganje, je ocena vaje nezadovoljiva.

Tretji del izpita - PREIZKUS OBNAŠANJA V URBANEM OKOLJU

Splošno

Preizkus obnašanja v urbanem okolju sestavljajo vaje s katerimi se ugotavlja vedenje v odnosu do ljudi, živali in okolja. Preizkus mora zajemati vsakdanje situacije in se ne sme izvajati v neposredni okolici matičnega društva. Preizkus se mora izvajati v strnjem naselju v času ko se odvija največji promet. Sodnik se dogovori z vodjo prireditve, kje bo preizkus v posameznih vajah potekal (ulica, pot, prostor). Izpitnikov s psi se ne sme izpostavljati nevarnosti v prometu, pri izvajanju izpita je potrebno upoštevati vse veljavne predpise (občinske, prometne).

Za izvedbo izpita je potrebno precej časa, zato mora organizator paziti, da ni prijavljenih preveliko število psov. V nasprotnem mora zagotoviti več sodnikov. Psi, ki opravljajo izpit lahko vsak preizkus opravljajo individualno in so tako tudi ocenjeni.

Posamezni preizkusi se ne ocenjujejo s točkami. Za oceno je pomembno kako se pes obnaša skozi celotno vajo, pomanjkljivo opravljene vaje se ne kompenzirajo z drugimi dobro opravljenimi vajami.

Pomanjkljivo, oziroma ena neuspešno izvedena vaja pomeni, da sta pes in vodnik neuspešna na celotnem izpitu.

Vaje, ki so v nadaljevanju opisane, lahko sodnik prilagodi glede na situacijo v prometu oz. v naselju. V primeru nejasnosti ima sodnik pravico vajo ponoviti.

Sodniku je prepuščeno, da opredeli način izvajanja izpitov, možnosti so naslednje:

- vsi izpitniki s svojimi psi najprej opravijo vajo številka 1 in nato vsi preidejo na vajo številka 2, ter tako do vaje 6.
- vse vaje (od 1 do 6) najprej opravi prvi kandidat s psom in nato vse vaje opravi naslednji kandidat, itd.

Potek preizkusa

Srečanje s skupino ljudi

Vodnik se z navezanim psom sprehaja po prometni ulici. Na znak sodnika morata pes in vodnik (ob upoštevanju prometnih predpisov) prečkati prehod za pešce (semafor, zebra) pri čemer ju ves čas izvajanja vaje spremlja sodnik.

Pes mora ves čas preizkusa prostovoljno, s plečko ob vodnikovi levi nogi, spremljati svojega vodnika.

Pri srečanju s pešči in v prometu se mora pes obnašati neprizadeto.

Vodnik se bo pri izvajanju vaje srečal z pešči, ki bodo vnaprej izbrani, pri srečanju z njimi pes ne sme biti obremenjen oz. se mora obnašati ravnodušno. Skupina šteje 6 pešcev, oseba iz skupine pri srečanju z vodnikom le tega pozdravi, pes pa mora pri srečanju s to osebo mirno sedeti ali ležati ob vodniku.

Srečanje s kolesarjem

Na znak sodnika gre vodnik s privezanim psom po ulici mimo kolesarja. Po srečanju s kolesarjem, ko je pes že za kolesarjem, le ta pozvoni. Na določeni razdalji se vodnik s psom obrne in nadaljuje s hojo proti kolesarju, pri srečanju kolesar znova pozvoni. Srečanja potekata vedno na način, da se pes nahaja med vodnikom in kolesarjem, pes mora biti ob srečanju s kolesarjem sproščen.

Srečanje z avtomobili

Vodnik mora z navezanim psom mimo več avtomobilov. Pri mimohodu vodnika s psom voznik v enem izmed avtomobilov le tega vžge. Pri drugem avtomobilu voznik naglo zaloputne vrata. Ko vodnik in pes nadaljujeta s hojo se ob njiju ustavi avto in voznik vodnika povpraša o poti, pes mora ta čas mirno sedeti ali ležati ob vodniku. Pes se mora do avtomobilov in ostalega prometa obnašati nevtravno in ne sme kazati strahu.

Srečanje s tekači in skaterji (rolerji)

Vodnik se z navezanim psom, sprehaja po vnaprej določeni trasi. Med hojo ga, ne da bi pri tem spreminjala tempo, prehitita najmanj dva tekača, ko se oddaljita, se obrneta in tečeta ponovno mimo vodnika s psom. Psu ni treba hoditi ob nogi, ne sme pa obremenjevati mimoidočih oseb. Pri srečanju z osebami ima vodnik pravico psu poveljevati, da se usede ali uleže.

Namesto tekačev se vaja lahko izvede s skejterji ali rolerji.

Srečanje z drugimi psi

Pri srečanju z drugimi psi se mora pes obnašati nevtravno. Vodnik ob srečanju s psi lahko da dodatno povelje »poleg« ali psu pa psu poveljuje, da se usede ali uleže.

Obnašanje privezanega psa in obnašanje do živali

Na znak sodnika gre vodnik z navezanim psom po pešpoti v naselju. Po kratko prehojeni poti se vodnik, na znak sodnika, ustavi in priveže psa na drog, drevo ali drug fiksen predmet v naselju. Vodnik se umakne iz vidnega polja psa tako da vstopi v npr. trgovino, pes lahko leži stoji ali sedi.

V nadaljevanju gre mimo navezanega psa kakšnih pet korakov vstran drug vodnik z navezanim psom.

Med preizkusom samostojnosti se mora pes obnašati mirno in mora mimoidočega psa (ne sme biti pretepač) mirno (brez napadalnega vedenja-zaganjanje, napenjanje vrvice) spustiti mimo. Na znak sodnika gre vodnik do psa in ga odveže.

Disciplina C - preizkus naravnih obrambnih zasnov

Sestava tega dela izpita in točke:

1. vodenje do zaklona	10 točk
2. napad na vodnika iz zaklona	30 točk
3. delo pod obremenitvijo	40 točk
4. pomiritev	20 točk
Skupaj	100 točk

Sodnik se mora z markerjem, ki ima ustrezno licenco, dogovoriti o poteku dela.

Sodnik mora pregledati opremo markerja in teren, kjer se bodo izvajale vaje obrambe.

1. vodenje do zaklona (10 točk)

Marker je skrii v 40 korakov oddaljenem zaklonu - revirju. Vodnik se s psom postavi na označeno mesto. Na sodnikov znak gre vodnik z navezanim psom približno 20 korakov proti revirju, se ustavi na označenem mestu in psa odveže. Nato nadaljujeta hojo proti revirju (dovoljeno je voditi psa s podvezanim povodcem).

2. napad na vodnika iz zaklona (30 točk)

Ko se približata revirju, marker na sodnikov znak napade vodnika. Pes mora napad preprečiti in markerja takoj zgrabiti v zaščitni rokav.

3. delo pod obremenitvijo (40 točk)

Po napadu psa se marker giblje v bočnem koraku in nakaže dva udarca (ki pa ju ne izvede). Vodnik lahko ves čas bodri svojega psa. Na sodnikov znak marker neha ogrožati psa in se umiri.

4. pomiritev (20 točk)

Vodnik da svojemu psu povelje za spuščanje. Lahko se mu približa do 3 m oddaljenosti. Ko pes spusti, gre vodnik do psa in ga priprne na povodec. Sledi odjava pri sodniku, marker se umakne v revir.

Ko vodnik psa spusti in pes zgrabi markerja, ni večja napaka, če pes markerja ne izpusti. Polno število točk dobi pes, ki je markerja energično zgrabil in ga ves čas močno držal in na povelje "spusti", markerja tudi odločno spustil.

Pes, ki rokava ne zgrabi, ne more dobiti pozitivne ocene.

Ocenjevanje:

- nediscipliniran pes pri hoji poti revirju = ena ocena nižje
- počasno reagiranje na markerja = ena ocena nižje
- ugriz ni miren in poln = ena ocena nižje
- dodatni ugriz = do dve oceni nižje
- ne spusti = ena ocena nižje
- če pes ne zgrabi ali zapusti markerja prekine se nadaljnje delo in vaje se ocenijo z 0 točkami
- pes lahko ugrizne samo v zaščitni rokav. Če pes ugrizne izven te površine ali ogroža sodnika ali vodnika, je diskvalificiran.

"SLO-FH"

Slovenski izpit za psa sledarja (Sledar I)

Razdelitev točk:

natančnost sledenja	80
predmeti 7+6+4+3	20
Skupaj	100

Tuja sled, dolga 1500 korakov, 7 stranic, 6 kotov, 4 predmeti. Predmeti naj bodo dolgi cca. 10 cm, široki 2 cm in debeli 0,5 do 1 cm. Starost sledi pri izdelavi je najmanj 3 ure, zapeljevana sled 30 minut po začetku polaganja, čas izdelave 40 minut.

Splošne določbe:

Pogoj za pristop k izpitu je pozitiven opravljen izpit B-BH.

Sodnik ali odgovorni za sledi, določi glede na teren, potek sledi. Ne sme se dogoditi, da bi pri vsaki sledi posamezni koti in predmeti bili na enaki oddaljenosti.

Če je več izpitnikov, vrstni red udeležencev ponovno izžreba sodnik, ko so sledi že postavljene.

Polagalec sledi mora pred začetkom polaganja odgovornemu za sled pokazati predmete. Uporabljati se smejo le predmeti, ki so se vsaj 30 minut navzemali vonja polagalca. Polagalec začetek sledi označi s količkom, počaka na začetku 10 sekund in nato prične polagati sled. Koti morajo biti izdelani v normalni hoji in prilagojeni terenu. Različni predmeti (material npr.: usnje, tekstil, les) se lahko neenakomerno porazdelijo po stranicah, zadnji pa mora biti na koncu sledi. Predmete je potrebno na sled položiti med gibanjem. Ko položi zadnji predmet, mora polagalec še najmanj deset korakov nadaljevati v isti smeri. Po barvi se predmeti ne smejo bistveno razlikovati od okolja. Vsi predmeti morajo biti oštevilčeni s številko sledi. V času, ko polagalec polaga sled, morata biti vodnik in pes izven zornega polja.

Pol ure po začetku polaganja sledi, mora drugi polagalec položiti zapeljevalno sled, katera prečka dve stranici, najmanj pod 60 stopinjskim kotom. Zapeljevalna sled ne sme križati dvakrat iste stranice.

Sodnik, polagalec in spremljevalci se med tem, ko pes dela, ne smejo nahajati v območju, ki ga imata vodnik in pes pravico preiskati.

povelje : » išči«

Dovoljeno je enkratno povelje na začetku sledi in po vsakem predmetu.

izvedba:

Vodnik pripravi psa za sledenje. Pes lahko sledi prosto, ali na 10 m vrvici. 10 m vrvica je lahko nameščena čez hrbet, stransko ali med prvimi ali zadnjimi nogami. Lahko je pripeta na ovratnico, ki ni nameščena na zateg ali na za to pripravljen obroček oprsnice (dovoljene so oprsnice in opasnice (bočer), brez dodatnih jermen). Na poziv sodnika se vodnik s psom v osnovnem položaju javi sodniku in napove ali pes predmete pobira ali nakazuje. Sodnik pove vodniku smer prve linije. Pred sledenjem, ob nastavitvi psa na sled in na celotni sledi, se ne sme uporabljati nikakršne prisile. Na znak sodnika

odpelje vodnik psa mirno in počasi na izhodiščno linijo. Vodnik lahko v sled vstopi šele po izteku 10 m vrvice. Pes mora pričeti intenzivno, mirno in z nizkim nosom v enakomernem tempu slediti poteku sledi. Vodnik sledi psu na razdalji 10 m, na koncu sledne vrvice. Pri prostem sledenju je potrebno prav tako držati razdaljo 10 m. Vrvica lahko steče skozi roke vodnika, a je ne sme spustiti. Pes mora zanesljivo izdelati kote. Po izdelanem kotu mora nadaljevati sledenje v istem tempu. Takoj ko pes najde predmet, ga mora brez vpliva vodnika takoj pobrati ali odločno nakazati. Pri pobiranju lahko obstoji, sedi ali pride k vodniku. Premikanje s predmetom naprej ali pobiranje leže je napaka. Nakazuje lahko leže, sede ali stoje (tudi izmenično). Ko pes predmet nakaže ali pobere, gre vodnik do psa. Z dvigom predmeta pokaže, da je predmet najden. Potem psa spet nastavi na sled. Po zaključku sledenja mora vse najdene predmete pokazati sodniku. Hranjenje med sledenjem ni dovoljeno. Vodniku je dovoljeno, po dogovoru s sodniku, kratko prekiniti sledenje, kadar misli, da pes zaradi fizičnega stanja in vremenskih razmer (npr. velika vročina), potrebuje kratek premor. Ti premori se štejejo v skupni čas dovoljen za izdelavo sledi. Vodnik sme med odmorom ali ob predmetih psu očistiti glavo, oči in nos. Za ta namen ima lahko vodnik pri sebi moker robec ali gobico. Te pripomočke je potrebno pred začetkom dela pokazati sodniku. Drugi pripomočki niso dovoljeni.

ocenjevanje:

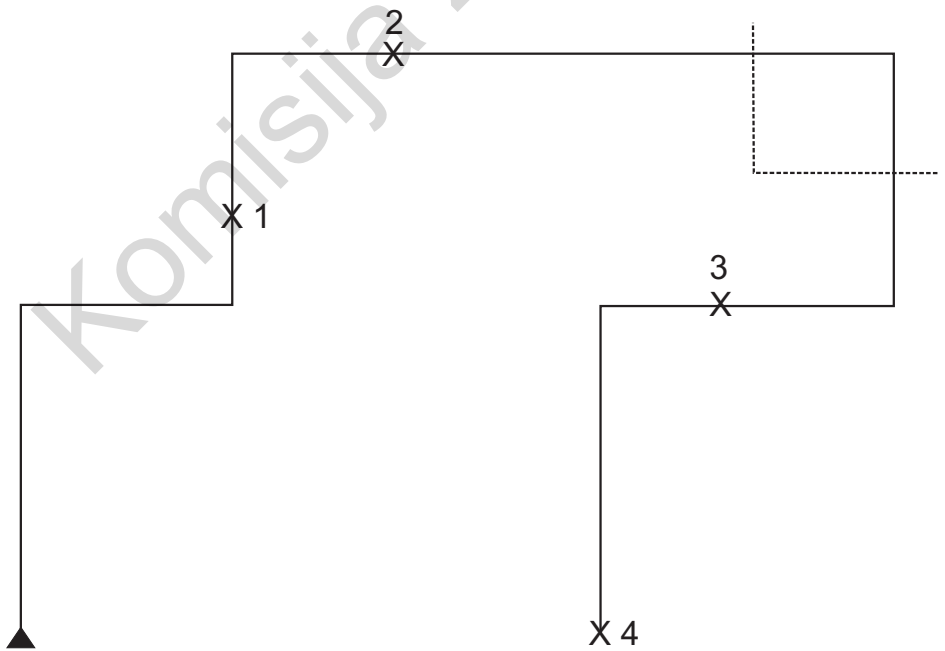
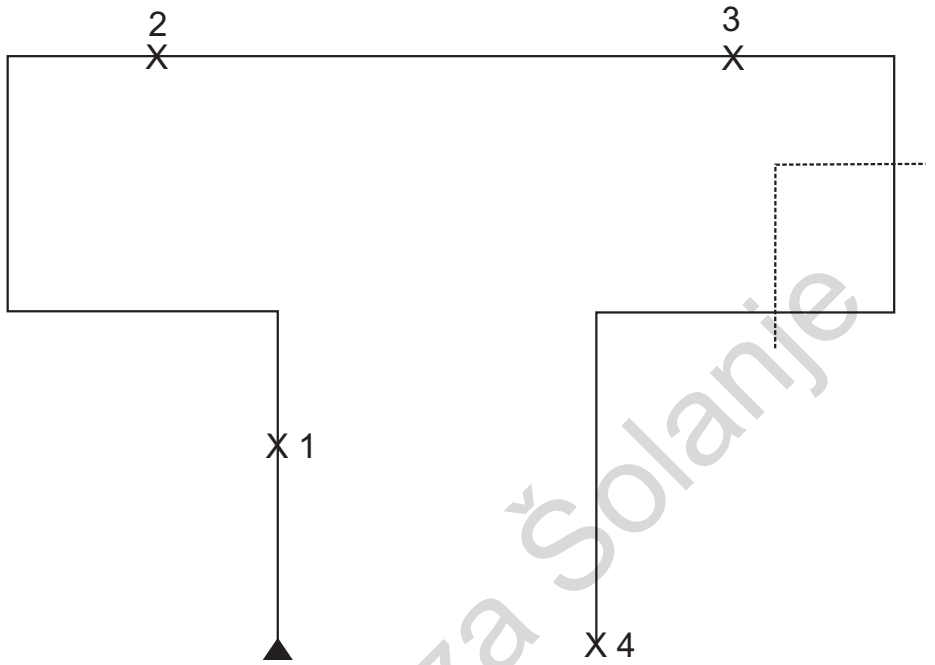
Za pozitiven rezultat izpita mora doseči najmanj 70 točk. Hitrost sledenja ni kriterij, v kolikor pes sledi intenzivno, enakomerno in prepričljivo, ter pes kaže pozitiven odnos do sledenja. Preverjanje, ne da bi pes zapustil sled, ni napaka. Ponovna nastavitvev, nihanje, visok nos, iztrebljanje, kroženje na kotih, trajajoča preiskava, pomoč z vrvico ali glasom v območju sledenja ali ob predmetih, napačno pobiranje ali nakazovanje, lažno nakazovanje, se ustrezno odšteje. Kadar se vodnik oddalji od sledi za več kot dolžino vrvice, se sledenje prekine. V kolikor pes zapusti sled in ga vodnik zadrži, sledi opomin vodnika, naj gre za psom. Če vodnik ne upošteva navodila, sodnik delo prekine. Po 40 minutah od začetka sledenja, sodnik v primeru, da sled še ni izdelana, prekine delo, z izjemo, kadar je pes že na zadnji stranici. Izdelani del sledi se oceni.

Če pes ob predmetih pokaže obe možnosti, torej »pobiranje« in »nakazovanje«, je to napaka. Štejejo le predmeti, ki so nakazani kakor je bilo napovedano. Lažno nakazovanje vpliva na oceno dela na posamezni stranici. Predmetov, ki jih je pes izpustil se ne pokaže sodniku.

Za predmete, ki jih pes ni nakazal oz pobral, ne dobi nobene točke.

Razdelitev točk za natančnost sledenja na linijah je odvisna od dolžine in težavnosti stranic. Delo na posamezni stranici se oceni po opombah in točkah. Če pes dalj časa ne išče (se dolgo mudi na istem mestu), lahko sodnik delo prekine, ne glede na to če je pes na sledi.

PRIMER SLEDI SLO-FH

Opombe:

Komisija za šolanje